

ARRIGORRIAGAKO UDAL FUNTSEKO ISAD ARAUA

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48011
Titulua	Arrigorriagako Udal Artxiboa
Data(k)	1604 - 1941
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> - Metro linealak: 40,39 m/l - Kaxak: 315 - Liburuak: 47 - Karpetak: 6 - Espediente-kopurua: 5.814 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Arrigorriagako Udala
Instituzio historia	<p>Nerbioi-Ibaizabal eskualde bizkaitarrear kokatzen da Arrigorriaga, Bilboko barruti judizialaren barruan. Eremu geografiko estrategikoa hartzen du, Ibaizabal ibaiaren ondoan baitago (horrek energia hidraulikoaren kontrola sustatzen du), Bilbotik Gaztelara Urduñatik barrena doan errege-bidearen eta Gipuzkoarantz Durangotik doanaren elkargunean.</p> <p>Malmasin mendian, Arrigorriagako jurisdikzioan, Burdin Aroko kastro edo kokaleku gotortu baten aztarnak agertu dira. Elizateak Gernikako Batzar Nagusietako hogeita hemeretzigarren eserlekua hartu zuen.</p> <p>Arrigorriagako elizatean Arrankudiaga, Basauri, Zaratamo eta Alonsotegi zeuden. Guztiak XV. mende inguruan banandu ziren matritzetik, nahiz eta Bizkaiko Jaurreriaren onespenerik ez izan horretarako. Beraz, XIX. mendera arte ez zuten lortu ordezkaritza izaterik bertako erakundeetan.</p> <p>Santa Maria Magdalenaren izenpean dagoen parrokia-eliza XII. mendetik dago dokumentuetan jasota. Tenpluak birmoldaketa eta erreforma ugari jasan ditu, batez ere XVII eta XVIII. mendeetan.</p>

Instituzio historia	<p>Bandoen arteko borroketan eliztarrek Bizkaiko jaunari Bilboko hiribilduko kide izateko pribilegioa eskatu zioten, senide nagusien eskuetan jasaten zituzten arbitrariotasunak eta kalteak saihesteko, eta hala eman zion Bizkaiko jaunak 1375ean. Mendeetan zehar Bizkaiko lurraldeak izan zituen ondorengo gatazka armatuak ere nabaritu ziren elizate horretan. Ollargan mendian, zeinaren jurisdikzioa Bilboko hiribilduaren eta Basauri eta Arrigorriagako elizateen artean banatzen baita, Espainiako Gerra Zibilean eraikitako gotorlekuen aztarna arkeologikoak mantentzen dira.</p> <p>Nekazaritzan, abeltzaintzan eta baso-ustiapenetan oinarritutako ekonomia duen udalerrria da, mendeetan zehar burdinolak eta errota izan dituena. Baina meatzaritzak ere izan du presentzia, Ollargan mendiko burdin-meategiei esker. Meategi horiek XIX. mendean eta XX. mendearen zati batean modu intentsiboan ustiatu ziren. Horren aztarna arkeologiko batzuk geratzen dira oraindik. XX. mendean garapen komertzial eta industrial handia bizi izan zuen.</p>
Artxibo historia	<p>Arrigorriagako elizatearen dokumentazio historikoa udal-artxiboan gordeta egon zen, harik eta 1992an Bizkaiko Foru Agiritegi Historikora lekualdatu zen arte.</p> <p>Lekualdaketa horretan batez ere 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa sartu zen; gainerako dokumentazioak udal-artxiboan jarraitzen du.</p> <p>1940ko azaroaren 2an, Arrigorriagako Udaletxean, 1777 inguruan eraikitako eraikinean, sute suntsitzaile bat izan zen, eta horrek kalte handiak egin zizkion eraikinari, eta kalte egin zion bertan zegoen dokumentazioari. Gertaera negargarri hori gorabehera, XVII. eta XVIII. mendeetako dokumentazioa salbatzea lortu zen.</p> <p>Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak dokumentazioaren lekualdaketa baino lehen egindako txostenaren arabera, udal-artxiboak udaletxeko goiko solairu guztia okupatzen zuen. Gela batean dokumentazio berriena zegoen, eta beste batean dokumentazio gehiena, baita historikoa ere.</p> <p>Bizkaiko Foru Aldundiak diruz lagundutako planei esker, XIX. mendearen erdialdea baino lehenagoko dokumentazioa fitxa katalogafikoen bidez deskribatuta zegoen. Gainerako funtsak antolakuntza-prozesuan zeuden.</p>

Artxibo historia	Dokumentazioa behar bezala instalatuta eta zenbakituta zegoen, eta, horretarako, sailkapen-taula bat erabili zen. Prozesu hori guztia egiten zen aldi berean, inbentario bat egin zen, eta, bertan, dokumentuaren deskribapena, datak eta sailkapen-taula jaso ziren. Artxiboak 1768 eta 1877ko dokumentuen bi inbentario gordetzen ditu, baita 1931ko dokumentuen, liburuen eta objektuen beste inbentario bat ere.
Sarrera modua	Bizkaiko Foru Aldundiak eta Arrigorriagako Udalak 1992ko abenduaren hamarrean sinatutako lankidetzeta-hitzarmena betetzeko, BFAHn 1992ko otsailaren 11n sartu zen dokumentazioa.

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Arrigorriagako elizateak eta Udalak 1604 eta 1941 bitartean sortutako dokumentazio historikoa. Gainera, Udal Epaitegiaren 1876 eta 1939 arteko 6 dokumentu dituen bi kutxa daude.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.
Erakundea	Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta. Koadroa BFAHn dauden udalerririk guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerririk horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea. Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela: <ul style="list-style-type: none"> – Gobernua: 773 dokumentu 1621 eta 1941 bitartekoak. – Idazkaritza: 3997 dokumentu 1623 eta 1941 bitartekoak. – Ogasuna: 1084 dokumentu 1604 eta 1941 bitartekoak.

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.

Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke: a. Sailkapen-koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu. c. ARIT datu-basea , kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basea ren bidez ere egiten da. Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Arrigorriagako Udalarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere administrazio-sailean eta sail judizialean. Udalak 1941etik gaur egun arte sortutako dokumentazioa udaletxean gordetzen da.
Argitalpenei buruzko oharra	Ramos Martín, Felipe (1993). Arrigorriaga. Monografías de los Pueblos de Bizkaia. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbao.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	20/01/2020